

METODERAPPORT SKUP 2025

Rabita-sakene

Bl abonnent | Logg inn | ID

Nettavisen Økonomi. Direktesport Pluss Na Live Nyhetsbrev Sportsspill Annonsering Meny

[Rabita](#)

Stor norsk moské med skjult økonomi: – En sikkerhetsrisiko

RABITA: Moskeen Rabita eier eiendom over hele landet og driver et reisebyrå, viser Nettavisens undersøkelser. Her er daglig leder Imen Hasnaoui i Rabita på et møte med Jonas Gahr Støre (Ap) i høst. Foto: Heiko Junge / NTB

Nettavisen kan avsløre at Rabita-moskeen i Oslo har brutt loven i flere år. Nå skal de rydde opp, lover de.

Faksimile fra Nettavisen, 15. desember 2023

INNHOOLD

1. SAKENE	3
1.2. Dette har vi avdekket.....	4
1.3. Innledning.....	4
4. HYPOTESE	6
5. ORGANISERING	6
6. METODE	7
6.1. Knekker Skatteetaten.....	7
6.2 Transaksjonene.....	9
6.3. Analyse av transaksjonene.....	10
6.4. Innsyn hos Statsforvalteren.....	10
6.5. Innsyn hos Kartverket.....	10
6.7. Kontakt med Rabita.....	13
7. Presentasjon.....	13
8. ETISKE REFLEKSJONER	14
8.1. Den vanskelige kontakten med Rabita.....	14
8.2. Konspirasjonsteorier og åpenhet.....	15
8.3. Systemsvakheter.....	15
9. ANDRE ERFARINGER	16
9.1. Tenk kreativt og kritisk om innsynsarbeidet.....	16
9.2. Klarspråkparagrafen: Viktig prinsipp.....	17
10. KONSEKVENSER	17
10.1. Skaper debatt.....	17
10.2. Statsforvalter uten mandat.....	17
10.3. Regnskapsregister uten kontrollrutine.....	18
10.4. KIFO-gransking med vekt på egenrapportering.....	18

INNSENDERE

Inga Ragnhild Holst
inga.holst@amedia.no
45831616

Sigmund Aas
sigmundaas@hotmail.com

Redaksjon

Økonomi- og politikkavdelingen, Nettavisen

1. SAKENE

- **Stor norsk moské med skjult økonomi: – En sikkerhetsrisiko**
<https://www.nettavisen.no/okonomi/stor-norsk-mosk-med-skjult-okonomi-en-sikkerhetsrisiko/s/5-95-1515253>
15. desember 2023
- **Rabitas millioninntekter ble ikke rapportert**
<https://www.nettavisen.no/okonomi/rabitas-millioninntekter-ble-ikke-rapportert/s/5-95-1517789>
3. januar 2024

Det er publisert flere oppfølgingssaker i dette sakskomplekset, men det er i disse to innledende sakene hvor det mest interessante metodiske arbeidet er gjort.

1.2. Dette har vi avdekket

- Det islamske forbundet Rabita har mottatt flere millioner i støtte fra kilder i Kuwait og Sverige. Dette er ikke oppgitt i årsrapportene til Statsforvalteren.
- Rabita har ikke levert regnskap til Brønnøysundregistrene, til tross for at de har hatt verdier på over 20 millioner kroner, som er en terskel i [regnskapsloven § 1-2](#). Det kan straffes med fengsel inntil to år i henhold til [straffeloven § 392-394](#).
- Dermed er heller ikke donasjonene fra utlandet rapportert i regnskap. Det er krav om at donasjoner skal føres i regnskap.
- Rabita, deres datterselskap System Invest AS og den tilknyttede stiftelsen Amanastiftelsen har kjøpt eiendommer over hele Norge for minst 60 millioner kroner, og midlene skal delvis komme fra disse donasjonene.
- Rabita har drevet et reisebyrå og har arrangert pilegrimsreiser til Mekka uten at dette har vært oppgitt i rapportene de er forpliktet til å levere til Statsforvalteren når de søker tilskudd.
- Tildelingen av støtte til religiøse organisasjoner er basert på tillit, og etatene som har ansvaret har utilstrekkelige hjemler til å foreta reell kontroll.
- Vi har gjennom dette arbeidet har avdekket systemsvakheter i det norske statsapparatet. Les mer om dette i avsnittet om etiske refleksjoner.

1.3. Innledning

Gjennom årene har indre forhold i norske kirker og andre kristne menigheter blitt gransket. Norsk presse har avdekket både [overgrep](#) og [økonomisk mislighold](#) i blant annet den katolske kirken. De siste årene har det blitt bygget flere store moskeer, som hver kan ha flere tusen medlemmer. Mange av dem får midler av Statsforvalteren på linje med andre trossamfunn. I tillegg får de midler av departementer, direktorat og kommuner til ulike prosjekter. De får dermed tildelt store midler, noe som det er i offentlighetens interesse å få kunnskap om. Få moskeer har vært gjenstand for granskning.

Én moské er stadig i nyhetsbildet, Det islamske forbundet - Rabita (heretter Rabita), og [Dagbladet](#) avslører i 2020 at moskeen skal ha fått milliongave av en mann fra Qatar. Men hvem som har sendt pengene, får de ikke vite. Litt senere, i årsskiftet 2021/22, blir det kjent at Rabita skal bygge en moské som skal koste rundt 200 *Holst/Aas/Nettavisen. Rabita-sakene. Metoderapport, Skup 2025.*

millioner kroner i Oslo sentrum. Det, etter at byrådet omgjorde et avslag fra plan- og bygningsetaten, kom det fram av en artikkel i [Vårt Oslo](#). Rabita hadde da først klaget på vedtaket fra kommunen. De er også politiske aktører som hyppig spiller inn overfor myndighetene både i høringer og på eget initiativ.

Vi bestemte oss for å ta opp tråden. Spørsmålet er: Hvem finansierer denne moskeen og det planlagte, nye bygget i Oslo? Og hvordan foregår dette? Og kan det være andre forhold som det kan være interessant å undersøke?

Det er viktig for allmennheten og våre folkevalgte å ha kunnskap om andre land - spesielt land med fundamentalistiske eller ekstreme ideologier - fremmer spesielle agendaer i Norge gjennom å gi pengestøtte til enkelte menigheter, og eventuelt hvilke betingelser eller føringer som følger med disse pengene. Her er det viktig at fakta legges til grunn for en opplyst offentlig debatt.

Dette ligger også til grunn for en endring av [trossamfunnsloven som trådte i kraft i 2021](#). Trossamfunn kan fra 2021 ikke ta imot penger fra land som ikke respekterer trosfriheten. Flere moskeer hadde kritiske innvendinger til endringen da forslaget ble sendt på høring, blant annet Rabita selv, som da spilte inn i departementets høring sammen med interesseorganisasjonen [Muslimsk Dialognettverk](#).

Det vi mener er det mest interessante og nyttige med dette prosjektet, er at vi har vunnet gjennom med et viktig åpenhetsprinsipp. Vi har nemlig fått innsyn i transaksjonene til et **navngitt** trossamfunn. Det innebærer at menigheter, klubber, stiftelser og organisasjoner ikke har krav på taushetsplikt, ettersom de ikke er fysiske personer eller firmaer som konkurrerer i det kommersielle markedet. Det er første gang det er gitt et slikt innsyn, så vidt vi er kjent med.

Heretter kan alle be om innsyn i organisasjoner og stiftelser. Mer om dette i metodikkdelen.

Vi takker alle som har bistått med stort og smått, det være seg råd om regnskap til korrekturlesing. Ingen nevnt, ingen glemt, og dere vet hvem dere er. Tusen takk.

4. HYPOTESE

Hypotesen vår var utledet fra [Dagbladets artikkel](#) om den mystiske «mannen i sandaler», og at Rabita mottok penger fra utlandet til å bygge moskeer i Norge. Denne hypotesen står seg fortsatt. Vi fant imidlertid ut også ut om reisebyrået, og at mye penger blir sendt ut av landet fra Rabita.

5. ORGANISERING

Vi ba Skatteetaten om innsyn i moskeens transaksjoner for årene 2018 til og med 2022, altså for fem år. Vi ønsket å se om det kom penger inn til moskeen fra utlandet og fra hvilke land og institusjoner. Det var svært krevende både tidsmessig og juridisk. Men de første funnene var overraskende og pirret oss til å grave videre.

Vi startet med det første innsynskravet i november 2022. Teamet stod på den tiden i andre jobber enn i Nettavisens redaksjon. Holst i en annen journaliststilling i Amedia, og Aas som frilanser på fritiden. Han har tidligere skrevet boken, [Skammens historie](#), om statens overgrep mot norske minoriteter. Aas' kunnskap om juss var et brekkjern i arbeidet med å få ut sakene. Å forstå hvordan byråkratiet kverner og ha kjennskap til forvaltning og det juridiske systemet, har vært avgjørende. Å tenke systematisk kritisk rundt svarene vi fikk, har sprenget i stykker repetitive argument om taushetsplikt. Det innledende arbeidet ble altså gjort på fritiden.

Etter hvert som vi fikk inn data, analyserte vi dem, og fant spor vi fulgte opp kontinuerlig.

I oktober 2023 begynte Holst i Nettavisens økonomi- og politikkavdeling. Resultatene legges fram for redaksjonsledelsen som bestemmer seg for undersøke saken videre. Det ble jobbet i redaksjonen med å prioritere dataene og systematisere stoffet.

To saker peker seg ut: De store pengene som har gått inn og ut av moskeen og manglende rapportering av regnskaper til staten.

Den 15. desember 2023 publiseres [første sak](#) i komplekset. Sak nummer to går ut rett over juleferien, den 3. januar 2024.

Det blir også laget flere oppfølgings- og reaksjonssaker med intervjuer med politikere og andre relevante kilder utover vinteren 2024.

Holst/Aas/Nettavisen. Rabita-sakene. Metoderapport, Skup 2025.

6. METODE

Vi har i hovedsak jobbet systematisk og kritisk med innsyn hos Skatteetaten, Statsforvalter, Kartverket, Brønnøysundregistrene og Stiftelsesregisteret. Vi har ikke slått oss til ro med de avslagene vi har fått, men stilt spørsmål om avslag begrunnet i taushetskrav og personvern hensyn, var berettiget. Vi har også stilt spørsmål om hjemlene er korrekte.

Etter hvert som vi fikk tilgang til data, har vi sammenstilt dette med regnskaper og andre relevante dokumenter vi har hentet ut. Vi har også intervjuet flere skatte- og regnskapseksperter, både på universitet og i organisasjoner, på og off record.

Rabita ble kontaktet i løpet av mai 2023 og fulgt opp over flere måneder.

6.1. Knekker Skatteetaten

Valutaregisteret inneholder opplysninger om valutaveksling og overføring av betalingsmidler inn og ut av Norge gjort i banker eller betalingsbyråer. Dette gjelder blant annet også kortbruk i utlandet, og kontanter du tar med deg inn eller ut av Norge som du har deklarerert til Tolletaten. Registeret brukes av flere statlige etater, som politiet, Tolletaten, Skatteetaten og NAV. Innsyn i dette registeret er et særdeles nyttig verktøy også for journalister, når det gjelder avdekking av kriminalitet og skattejuks. Follow the money-prinsippet er sentralt.

Vårt første steg var å be om innsyn i transaksjonene ut og inn av Rabita hos Skatteetaten. Flere aviser har fått ut data om transaksjoner fra Skatteetaten, blant dem [Dagbladet](#), som nevnt, og [Adresseavisen](#). Men disse avisene fikk *kun statistikk* over transaksjoner fra enkeltvis land, og informasjon som tilsier om mottakeren er privatperson eller har et organisasjonsnummer. Svaret de fikk ved innsynsforespørselen, var at transaksjoner er taushetsbelagte av personvern hensyn.

Dette svaret fikk vi også. Men vi knuste argumentet gjennom å spørre om en organisasjon eller en stiftelse er en person som trenger personvern. Før vi i det hele tatt kom gjennom, måtte vi klage Skatteetatens avslag inn til Sivilombudet.

Det er første gang det gis ut data fra valutaregisteret knyttet til en navngitt, ikke-kommersiell aktør, så vidt vi kjenner til.

Den 1. november 2022 sendte vi første innsynskrav til Skatteetaten. Vi fikk først avslag. De begrunner sitt avslag med at opplysninger om transaksjoner er

Holst/Aas/Nettavisen. Rabita-sakene. Metoderapport, Skup 2025.

taushetsbelagte uten å vise til hvilket punkt i forvaltningsloven avslaget var hjemlet i. Skatteetaten viste også til taushetsplikt etter [skatteforvaltningsloven § 3-1](#).

Vi klaget omgående. I vår klage tar vi utgangspunkt i at forvaltningslovens paragraf 13 punkt 1 om «noens personlige forhold». Videre viser vi til Justisdepartementets veileder til offentlighetsloven hvor det står at taushetsplikt forutsetter at opplysninger må knyttes til fysiske enkeltpersoner. Vi argumenterte for at religiøse organisasjoner ikke er fysiske personer og dermed ikke har rett til personvern.

Videre viste vi til frivillighetsregisterloven paragraf 4 siste ledd som sier at en fysisk person ikke kan registreres til en registreringsenhet. Vi argumenterte videre for at kravet er av offentlig interesse, all den tid moskeen får trostilskudd. Skattebetalerne har rett til å vite hva deres skattepenger går til å finansiere, og derunder vil det være interessant å vite hvilke andre som er med å finansiere driften. Dette synliggjør det reelle behovet for å motta statsstøtte.

Saken ble endelig avgjort i klageinstans Skattedirektoratet, i sitt vedtak av 20.01.2023. Skattedirektoratet avsto begjæringen. Denne gangen mente Skattedirektoratet at det ikke var forvaltningsloven som skulle følges, men derimot taushetspliktbestemmelsene i skatteforvaltningsloven kapittel 3. De endret altså avslagshjemmelen. Vi ba også om praksisnotat, noe Skatteetaten oppgir per e-post at de ikke har.

I Einnsyn.no finner vi imidlertid et brev fra Finansdepartementet til Skattedirektoratet fra 2020 angående valutaregisteret. Av brevet fremgår det at Skatteetaten forvalter valutaregisteret på vegne av statsapparatet generelt, og ikke som et skatteforvaltningsregister. Følgelig er det forvaltningsloven som skulle legges til grunn for forvaltningen av registeret. Vi klaget deretter Skatteetaten og klageinstansen Skattedirektoratet, inn for Sivilombudet.

I vår klage skrev vi at Skattedirektoratet ikke anvender riktig lovverk og vi konkluderer med følgende:

1. Skattedirektoratet har ikke hjemmel til å avslå innsynsbegjæringen og saken bør behandles på nytt.
2. Allmennheten har en berettiget interesse i å gjøre seg kjent med opplysningene, jf. NOU 2003: 30 s. 229 og Justis- og beredskapsdepartementets Rettleiar til offentleglova, G-2009-419, s. 79.
3. Det kan ikke være slik at journalister skal måtte klage til Sivilombudet for å få avklart prinsipiell og overordnet lovanvendelse ved hver

innsynsbegjæring til valutaregisteret, når dette allerede har blitt avklart av høyere instanser tidligere.

Sivilombudet sender et brev til Finansdepartementet, hvor de spør om det har skjedd en endring i deres oppfatning om at det er forvaltningsloven som skal legges til grunn for tolkningen av valutaregisteret. Finansdepartementet svarer nei.

Dermed snur Skattedirektoratet, og gir oss medhold og innsyn i alle transaksjoner Rabita har hatt de siste fem årene.

Vi får dermed knesatt prinsippet en gang for alle at veldedige og religiøse organisasjoner, klubber og lignende som utgangspunkt ikke har krav på taushetsplikt. Dette er et viktig prinsipp. Alle medier kan få innsyn i opplysninger staten har om foreninger, menigheter og stiftelser.

6.2 Transaksjonene

Skatteetaten sender oss da et Excel-ark med oversikt over transaksjoner inn og ut av Rabita og mellom 18 land.

PDF-streng	DATO	INN/UT	BELØP	LAND
11/21/2017 U 158,817 BE	21.11.2017	U	158817	BE
12/04/2017 U 27,000 DE	04.12.2017	U	27000	DE
12/04/2017 U 56,907 SE	04.12.2017	U	56907	SE
12/13/2017 U 590,760 BE	13.12.2017	U	590760	BE
12/15/2017 U 554,000 SA	15.12.2017	U	554000	SA
01/08/2018 U 97,198 BE	08.01.2018	U	97198	BE
01/15/2018 U 23,702 BE	15.01.2018	U	23702	BE
01/15/2018 U 67,587 IT	15.01.2018	U	67587	IT
01/23/2018 U 10,000 SA	23.01.2018	U	10000	SA
01/24/2018 U 27,350 BE	24.01.2018	U	27350	BE
01/25/2018 U 10,208 MA	25.01.2018	U	10208	MA
01/29/2018 U 65,663 IT	29.01.2018	U	65663	IT
01/30/2018 U 1,036,400 SA	30.01.2018	U	1036400	SA
02/12/2018 U 106,267 BE	12.02.2018	U	106267	BE
03/13/2018 U 182,084 BE	13.03.2018	U	182084	BE
04/16/2018 U 30,985 DE	16.04.2018	U	30985	DE

Skjermdump/Utdrag av Skatteetatens Excel-fil.

6.3. Analyse av transaksjonene

Vi analyserte tallene og laget en pivottabell i Excel. Den beregner, summerer og analyserer data som gjør at du kan se mønstre og trender i dataene. Den finansielle kontakten mellom Rabita og Sverige var spesielt stor i 2019. Da kom det inn 6,1 millioner kroner fra Sverige fordelt på disse datoene:

- 5. juli: 95.953 kroner
- 23. juli: 4.843.336 kroner
- 17. oktober: 135.029 kroner
- 5. november: 238.983 kroner
- 23. desember: 885.072 kroner

Dataene viser også til vår overraskelse at det er stor økonomisk aktivitet i moskeen. Det er blant annet sendt ut 28 millioner kroner *ut* av moskeen til Belgia og Saudi-Arabia.

Samtidig har moskeen mottatt i alt over 20 millioner kroner i ulik offentlig støtte de fem årene, fra Statsforvalteren, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Oslo kommune og Barne- og familiedepartementet.

Det er altså store midler i omløp i moskeen.

6.4. Innsyn hos Statsforvalteren

Vi krevde også innsyn i regnskaper og rapporter Rabita har levert Statsforvalter i forbindelse med søknad om statstilskudd. Man skal være klar over at det ikke kreves regnskaper som oppfyller kravene i regnskapsloven. Regnskapen et trossamfunn sender Statsforvalteren skal likevel vise alle inntekter, *inkludert donasjoner*, og vise hvordan statstilskuddet er brukt.

Vi er også kjent med at Rabita er organisert i flere underbruk, en stiftelse kalt Amanastiftelsen, og et eiendomsselskap, som heter System Invest. System Invests regnskaper er enkelt tilgjengelig i Brønnøysundregisteret. Amanastiftelsens regnskaper finner vi i Brønnøysundregisteret.

6.5. Innsyn hos Kartverket

Disse selskapene eier nå eiendommer som har kostet til sammen 60 millioner kroner i innkjøp. Vi saumfarte artikler i blant annet [Finansavisen](#), [Østlands-Posten](#) og [Dagbladet](#) som tidligere har skrevet om Rabita og Amanastiftelsens

Holst/Aas/Nettavisen. Rabita-sakene. Metoderapport, Skup 2025.

eiendomshandel. Men vi var ikke fornøyde med kun å forholde oss til artiklene. Det var vanskelig å få et overblikk over kronologien og kjøpssummene, så vi søker innsyn i Kartverket. Vi ønsker å se om det er sammenheng mellom donasjonene og kjøpene. Kartverket har et nasjonalt ansvar for geografisk informasjon, drifter det nasjonale eiendomsregisteret (matrikkelen) og tinglyser fast eiendom og andeler i borettslag.

Grunnboka er en åpen kilde i Norge. Alle kan sjekke hvem som eier en spesifikk eiendom, når hjemmelen til eiendommen oppsto, kjøpesum og hvem som har pant i den. Men det er verre å gå motsatt vei og få innsyn i alt en stiftelse eller forening eier. Så Kartverket svarer følgende, med vår utheving:

«Utlevering fra matrikkelen er hjemlet i matrikkellova § 30, utlevering fra grunnboken er hjemlet i tinglysningsloven § 38. Grunnboken og matrikkelen er registre knyttet til fast eiendom, der matrikkelen er eiendomsregisteret og grunnboken er rettighetsregisteret. Vår utlevering av opplysninger fra disse registrene på enkeltforespørsel er regulert av utleveringsforskriften § 3

Det følger av bestemmelsens første ledd, sammenhengen mellom bokstav a og b at utgangspunktet er at vi ikke på forespørsel, gir de samlede opplysningene om hvilke eiendommer et rettssubjekt eier. Dette gjøres bare i medhold av første ledd bokstav b, hvor vi opplyser om hva en avdød stå registrert med i grunnboken på nærmere vilkår. Dette henger også sammen med at registeret er et eiendomsregister og ikke et personregister».

Vi bruker den samme argumentasjonen vi brukte hos Skatteetaten: Foreninger og stiftelser er ikke en person og det finnes derfor ikke noen grunn til at disse har behov for personvern. Men vi bruker også et argument som ikke alltid er åpenbart, nemlig rangen mellom forskrift og lov.

Vi svarer:

«Forskrifter må ha hjemmel i gyldig lov, og kan i likhet med lover ikke gis tilbakevirkende kraft. Forskriften må holde seg innenfor lovhjemmelen, og må ikke være i strid med andre lover; i så fall vil den ikke kunne gjøres gjeldende. Se <https://jusleksikon.no/wiki/Forskrift>

Dette betyr at utleveringsforskriften ikke kan nekte oss innsyn som matrikkelloven gir oss rett til å få.»

Også denne innsynssaken vinner vi og vi får full oversikt over åtte eiendommer denne stiftelsen har kjøpt i løpet av få år. Samtidig får vi oversikt over de fire eiendommene til System Invest, samt et datterselskap de har. Det er eiendommer fra Alta i nord til Larvik i sør i 2023.

Holst/Aas/Nettavisen. Rabita-sakene. Metoderapport, Skup 2025.

Disse opplysningene bruker vi i [artikkelen som blir publisert 3. januar](#).

Ettersom flere av eiendommene på listen vi fikk fra Kartverket ikke var pantsatt, forsto vi også at de mest sannsynlig var kjøpt kontant, uten lån fra en bank. Eiendomskjøpene ble også gjort uten at det ble nevnt i regnskapene til Statsforvalteren. Dette tyder på at moskeen kan ha en stor og pengesterk aktør i ryggen som finansierte kjøpene.

6.6. Sammenstilling av regnskapene

Etter hvert som vi fikk inn regnskapene for de forskjellige foretakene, forsøkte vi å sammenstille disse. Vi så umiddelbart at transaksjonene vi hadde fått fra Skatteetaten ikke var gjenspeilt i regnskapene.

Et spesielt eksempel fra 2019, det året som de som nevnt mottok 6,1 millioner kroner i donasjoner bare hadde ført 614.328 kroner i donasjoner i rapporten de har levert Statsforvalteren.

Vi kontaktet innledningsvis en regnskapsfører som har organisasjoner og selskaper som kunder. Vi hadde flere bakgrunnsamtaler med vedkommende. Vi fikk også mange gode råd hos en pensjonert revisor.

Disse sa det ikke var midler i Rabita til å sende så mye penger ut av landet. De var enige i at det heller ikke var samsvar mellom regnskapene i de ulike foretakene. Blant annet hadde Rabita gitt gaver til stiftelsen som ikke finnes i regnskapsmaterialet til Rabita. Det var også ulike lån mellom foretakene. Kildene ønsket ikke å være åpne.

Med denne innsikten kontaktet vi deretter næringsorganisasjonen Regnskap Norge og Revisorforeningen som har god kompetanse på feltet.

Disse kildene stilte åpent og vi hadde flere samtaler med dem. De påpekte begge at et foretak med så store eiendeler, over 20 millioner kroner, er regnskapspliktige i henhold til [regnskapsloven § 1-2](#).

Men når vi spør Regnskapsregisteret, som er en del av Brønnøysundregisteret, viser det seg at Rabita ikke har levert regnskaper i det hele tatt.

De har kun, som nevnt, levert oversikt over hva selve statstilskuddet fra Statsforvalteren har vært brukt til.

Holst/Aas/Nettavisen. Rabita-sakene. Metoderapport, Skup 2025.

Det er viktig å huske at det *ikke er ulovlig* å ta imot donasjoner og det var før 2021 heller ikke ulovlig å ta imot penger fra stater som ikke følger trosfriheten. Det som ikke er lovlig er å ikke rapportere donasjoner i rapporter til Statforvalter eller unndra å føre dem i regnskap. Rabita hadde da heller ikke levert regnskap i det hele tatt til tross for at de er forpliktet til det.

6.7. Kontakt med Rabita

Den 21. mai, 2023, har vi fått god oversikt over Rabitas finanser og ber om et møte med moskeen. Ti dager senere får vi svar med beskjed om at daglig leder er på reise i utlandet. Den 15. august, og da etter flere purringer, skriver de at de gjerne vil møte oss, men at de har behov for å beskytte seg av konkurransemessige årsaker og at de er forpliktet til å beskytte sensitiv informasjon. Vi undrer oss over svaret, og hva «konkurransemessige hensyn» kan bety når det er en religiøs menighet det er snakk om, og ikke et firma som skal konkurrere i markedet.

Vi får beskjed om at vi må kontakte lederne for Amanastiftelsen og System Invest, noe vi også gjør. Fra Amanastiftelsen får vi kortfattede svar og flere oppfordringer til å kontakte Rabita om gavene moskeen har gitt stiftelsen.

Da det likevel ser ut til at vi får et møte i moskeen, sender vi på forhånd en liste med spørsmål knyttet til de funn vi har gjort. Vi får flere gode svar. Daglig leder, Imen Hasnoai, forteller blant annet at moskeen arrangerer pilegrimsreiser og har chartret fly til dette formålet. Det kan være forklaringer på de store beløpene som er sendt ut av Norge. Rabita ville imidlertid ikke ut med hvor stor omsetningen hadde vært.

Dette kom heller ikke fram av rapportene Rabita til da hadde sendt til Statsforvalter. Der stod det for eksempel kun at de arrangerer pilegrimreiser og at 250 mennesker deltar, og det kommer heller ikke fram av regnskapet som er sendt dit. Gitt det har gått millioner ut, var det nærliggende å tenke at virksomheten handlet om mer enn å sende noen få reisende ut.

For å få et inntrykk, ba vi en mann fra Midtøsten om å ringe under sitt fulle navn og spørre om priser og avganger. Vi får på den måten informasjon om hvor stort omfanget er og hva prisene var og at det var reiser i hver skoleferie.

I november 2023, skal vi omsider få et møte i moskeen, men de vil ikke ha Holst på besøk. De hadde ikke tillit til henne, sa de. Nettavisen går med på moskeens ønske om at en annen journalist skal gjøre intervjuet. Nettavisen sendte da en annen

Holst/Aas/Nettavisen. Rabita-sakene. Metoderapport, Skup 2025.

journalist fra økonomi- og politikavdelingen, Henrik Heldahl. Han får svært knappe opplysninger. Møtet var ikke spesielt fruktbart.

7. Presentasjon

Å skulle presentere en materie så full av regnskapstekniske forhold, var utfordrende. Regnskap er verken morsomt eller spennende. Og fordi vi ikke hadde fått mye av Rabita, sorterte vi ut det vi klart kunne dokumentere og som vi kunne klare å presentere på en måte som er enkelt å lese og forstå.

1. At det var kommet inn store beløp fra utlandet som ikke var rapportert til noen instanser.
2. At Rabita og deres foretak eier eiendommer over hele landet.
3. Regnskapsplikten var brutt. Hva innebærer det? Og vil noen reagere på det?

Vi jobbet i flere dager med å sikre at alle detaljer i saken var korrekte, og hadde flere kritiske gjennomlesinger der flere i redaksjonen deltok.

8. ETISKE REFLEKSJONER

8.1. Den vanskelige kontakten med Rabita

Det har vært svært krevende å jobbe med regnskapene. Etter hvert som vi jobbet, kom det også mange nye opplysninger. Å få ut svar fra Rabita selv, og fra styret i Amanastiftelsen, har heller ikke vært lett.

Vi har derfor mye skriftlig korrespondanse med moskeen. Utfordringen har vært at vi har hatt mange spørsmål og at vi satt med mye data. En bekymring har vært at vi skal ha utelatt å la moskeens talspersoner både forstå hva vi skriver og gi dem mulighet svare på alt. Det hadde vært flere runder med spørsmål og svar, hvorav noen av svarene var motstridende. For å forsikre oss om at moskeen selv skulle være klar over hva de tidligere hadde sagt og hva de senere endret og omformulerte, laget vi en PDF der vi samlet opp all kommunikasjon og viste dem hva de tidligere hadde svart. Dette for å være mest mulig sikret for ikke å komme i en situasjon der det har vært usikkerhet om hva de har sagt og når.

Vi spurte Rabita om vi kunne få fullmakt fra dem til å innhente alle økonomiske opplysninger (primært kontoutskrifter) fra banken. Dersom utgangspunktet var at de ikke hadde noe å skjule, mente vi dette var en god løsning som samtidig ikke ville belaste Rabita med mye arbeid. Dette ble imidlertid blankt avvist. De mente at dette

Holst/Aas/Nettavisen. Rabita-sakene. Metoderapport, Skup 2025.

ville være en sikkerhetsrisiko hva personvern hensyn angikk.

Vi ble derimot tilbudt å komme på besøk for å se igjennom bilagene sammen med dem, og da mot at vi signerte en taushetserklæring. Dette takket vi nei til. Etisk ville det vært et problem dersom vi kun gikk igjennom bilag de på forhånd hadde valgt ut. Dette ville ikke gitt oss et objektivt bilde av materialet. Kilder til økonomien måtte være objektive og dekkende - som for eksempel rett fra banken.

8.2. Konspirasjonsteorier og åpenhet

Det er viktig å holde fokus på at dette handler om manglende regnskapsføring, hemmelighold av forretningsdrift og oppkjøp av eiendommer. Det er ikke en debatt for eller imot islam, eller en innvandringsdebatt.

Vi er klar over at det finnes miljøer i Norge som er preget av teorier som går ut på at Norge skal islamiseres. Dette har vi ikke dekning for å påstå. Vi vil påpeke at den beste medisinen mot spekulasjoner og konspirasjonsteorier er åpenhet. Det er i rommet med usikkerhet, manglende svar og unnvikelser at konspirasjonsteorier får lov å blomstre. Vi håper derfor at våre artikler om den skjulte økonomien i Rabita vil inspirere moskeen til mer åpenhet og offentliggjøring av regnskap, budsjett, bilag og transaksjoner, og at det ikke bidrar til det motsatte.

Det er også flere etiske nyanser i disse sakene. For det første er det viktig for pressen av og til å innta skattebetaler-perspektivet. Skattebetalerne har en etisk og juridisk rett til å vite hva de er med å finansiere, og også hvem andre som finansierer det samme.

8.3. Systemsvakheter

Vi mener også at vi gjennom dette arbeidet har avdekket flere systemsvakheter i det norske statsapparatet, i forhold til etater som ikke snakker sammen, ikke har tilstrekkelige hjemler til å foreta kontroll, eller som er hemmet av sin egen taushetsplikt.

Et eksempel er Regnskapsregisteret i Brønnøysund som kan kreve regnskap av alle organisasjoner som har omsetning eller eiendeler over 20 millioner (som Rabita), men de har ikke praksis for å foreta kontroller av organisasjoner.

Holst/Aas/Nettavisen. Rabita-sakene. Metoderapport, Skup 2025.

Alle trossamfunn i Norge får støtte fra Statsforvalter, så sant de har et bestemt antall medlemmer. Da må man levere en oversikt over alle inntekter og utgifter, og vise hvordan statstilskuddet er brukt. Samtidig må de rapportere om aktiviteter i trossamfunnet.

I en større kontekst kan disse svakhetene utnyttes av kriminelle miljøer til å hvitvaske penger, slik at organisert kriminalitet får fotfeste i Norge. Nasjonalt tverretattlig analyse og etterretningssenter (NTAES) skrev nylig en rapport om at kriminelle benytter registermanipulasjon til å utøve kriminalitet, se [Rapport - Registermanipulasjon](#). Kriminelle nettverk rapporterer inn fiktive eller feilaktige tall til statlige myndigheter, for deretter å kunne få fordeler av dette senere.

Til sist: Det er et paradoks at journalister må klage avslag fra staten inn for staten, slik at vi kan fortelle staten det staten allerede vet.

9. ANDRE ERFARINGER

9.1. Tenk kreativt og kritisk om innsynsarbeidet

Vi har sett hen til Dagbladets gode innsynsarbeid og lest deres metoderapport, [Midtøsten-pengene](#). Men vår erfaring er at det er nyttig å tenke mer kritisk omkring svarene vi får. For eksempel: Stemmer det virkelig at en organisasjon har rett på personvern? Svaret viste seg altså å være nei.

Og har respektive etater brukt riktig hjemmel? Det har vist seg at byråkratiet snubler i egen hjemmelbruk. Det er ikke nødvendigvis slik at selv om en etat viser til en lov eller forskrift, at det er den riktige hjemmelbruken. Tvertimot kan de gjøre feil, med eller uten intensjon. Som vi har beskrevet i avsnitt om innsyn i Skatteetaten, fant vi feil i hjemmelbruken deres. Det stemte heller ikke at det ikke fantes praksis på feltet.

Å ha juridisk kompetanse og å tenke kritisk og kreativt rundt byråkatiets utadrettede virksomhet har vært nyttig, om ikke avgjørende i dette arbeidet.

Statsansatte liker ofte ikke å gi innsyn, og begrunner det gjerne med personopplysningsloven § 1 og forvaltningsloven § 13 punkt 1 og 2. På sett og vis er dette en naturlig konsekvens av at det er forbundet med straffeansvar å utgi taushetsbelagte opplysninger, men at det ikke er straffeansvar for å avslå en innsynsbegjæring som skulle vært innvilget etter loven. Å lykkes med innsynsarbeid forutsetter dermed både god kjennskap til lovverket, en vilje til å påklage avgjørelser til en høyere instans og ikke minst viljen til ikke å gi seg.

Holst/Aas/Nettavisen. Rabita-sakene. Metoderapport, Skup 2025.

9.2. Klarspråkparagrafen: Viktig prinsipp

Vi har i løpet av den tiden vi har jobbet med tematikken, hatt mye å gjøre med offentlige instanser. Svarene vi har fått har kommet i en språkdrakt som gjør det vanskelig å forstå innholdet. Språket har vært juridisk avansert, uklart, tungt eller vagt.

Det er en trussel mot demokratiet at mottakeren av offentlige dokumenter ikke forstår eller er i tvil om innholdet. På bakgrunn av dette henviste vi til Språkloven paragraf 9, klarspråkparagrafen, som slår fast at offentlige organ skal bruke et klart og korrekt språk som er tilpasset målgruppa. Dermed har vi tvunget byråkratiet til å skrive på en måte som gjør det lettere for oss å forstå hva som faktisk stod i brevene, og å forklare sakskomplekset for leserne.

10. KONSEKVENSER

Rabita sendte også inn regnskaper, men da kun for årene [2022 og 2021](#). De har fortsatt ikke levert regnskaper for tidligere år, til tross for at terskelgrensen på 20 millioner kroner har vært overgått i alle årene vi har undersøkt. Konsekvensene ser ut til å være få.

10.1. Skaper debatt

Sakene vekker oppsikt og Nettavisen får mange reaksjoner fra publikum. Både organisasjoner som [Likestilling, integrering og mangfold](#), [samfunnsdebattanter](#), [forskere](#) og [politikere](#) kaster seg inn i debatten med kritikk og krav om ettersyn. Også representanter fra moskeen og andre [medlemmer](#) diskuterer saken og får plass både i [Nettavisen](#) og i [andre medier](#). De høster også kritikk, som her i [Minerva](#) og i [Dagsnytt 18](#).

Nettavisen lager også en tredje sak om hvem Rabita er som blir publisert 7. januar med tittelen [Forskerne kobler Rabita til det muslimske brorskapet](#). Der gjengir vi en kort passasje fra en bok skrevet av religionsforsker Kari Vogt. Det viser seg at sitatet er feilaktig gjengitt. Nettavisen bruker for lang tid på å rette opp i sitatet og blir felt på [Vær varsom-plakatens 3.2](#). Mye av kritikken handler om sitatfeilen.

10.2. Statsforvalter uten mandat

Statsforvalteren setter i gang et tilsyn av Rabita, da kun for året 2022, og da for forhold som gjelder den nye trossamfunnsloven som ble innført i 2021. Da var det ikke lenger transaksjoner fra slike stater å finne. Næringsvirksomheten organisert i System Invest faller utenfor trossamfunnslovens virkeområde, heter det i rapporten fra Statsforvalteren. De har heller ikke mandat til å gjennomføre tilsyn for tidligere år.

De konkluderer slik:

«Statsforvalteren legger til grunn at Det Islamske Forbundet har overholdt rapporteringsplikten for 2022 i tilskuddssaken for 2023, jf. trossamfunnsloven § 7 første og tredje ledd og trossamfunnsforskriften § 14 første ledd. Trossamfunnet hadde følgelig rett på å få utbetalt statstilskuddet for 2023, jf. trossamfunnsloven § 5 tredje ledd og trossamfunnsforskriften § 9 første ledd». Statsforvalteren skriver også til Nettavisen at dersom et trossamfunn får midler fra utlandet i 2023, skal det rapporteres i 2024.

Det betyr at selv om Rabita underrapporterte donasjoner for for eksempel 2019, så har ikke Statsforvalteren mandat til å undersøke dette.

Statsforvalteren [krever heller ikke fullt regnskap etter regnskapslovens regler.](#)

10.3. Regnskapsregister uten kontrollrutine

Når det gjelder de ikke innleverte regnskapene svarer Regnskapsregisteret at de ikke vil følge opp forholdet.

«Dersom vi nå skulle begynne å følge opp Det islamske forbundet for innsendingsplikten av årsregnskap, vil det innebære en forskjellsbehandling fra andre foreninger som er i den samme situasjonen», skrev de i en epost til Nettavisen.

Dette skyldes at Regnskapsregisteret ikke er et tilsynsorgan.

Fra og med 2024 skal Regnskapsregisteret starte oppfølging av foreninger som er regnskapspliktige på bakgrunn av tall de får fra Skatteetaten.

Holst/Aas/Nettavisen. Rabita-sakene. Metoderapport, Skup 2025.

10.4. KIFO-gransking med vekt på egenrapportering

Dagbladet skrev i sin [metoderapport](#) fra 2021 at regjeringen innrømte at de hadde for dårlig tilsyn med trossamfunnene. Etter dette kom det en ny trossamfunnslov. Men mye tyder på at det kan være for lite kontroll med trossamfunnene. I en [oppfølgingssak](#) sier barne- og familieminister Kjersti Toppe at en gransking var på vei. Oppdraget som ble satt ut til Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning (KIFO) ble imidlertid bestilt i oktober 2023, altså *før* sakene ble publisert. Vi har sett [rapporten](#) som ble publisert i mai 2024. De har sett på hva samfunnene rapporterer, ikke om det som blir meldt inn er korrekt og sannferdig.

«Hovedformålet med dette FOU-oppdraget er å gjøre rede for hvordan samfunnene bruker tilskuddet fra staten og i hvilken grad rapporterings- og regnskapssystemet gir et godt grunnlag for å hente ut informasjon om samfunnenes tros- og livssynssynsvirksomhet.»

Nettavisens saker blir nevnt.

«Hensikten med denne rapporten er ikke å vurdere om enkeltsamfunn som Det Islamske Forbundet svarer korrekt på spørsmålet om utenlandsfinansiering. Dette er et stort spørsmål som krever en rapport i seg selv, eventuelt etterforskning.»

De konkluderer likevel med blant annet dette, basert på hva som kommer fram i årsrapportene de enkelte trossamfunnene har levert inn:

«Årsrapportene tyder altså på at støtte fra utlandet ikke er særlig utbredt blant norske samfunn, heller ikke blant de muslimske som gjerne anklages for å motta slike bidrag i den offentlige samtalen. Samtidig er det utenfor dette FOU-oppdagens mandat å undersøke hvorvidt samfunnene faktisk mottar utenlandsstøtte», skriver KIFO.